

ИСТРАЖИВАЊА У ПРЕДШКОЛСКОМ ВАСПИТАЊУ И ОБРАЗОВАЊУ

ПРЕДАВАЊЕ 1. 4. 2021.

МЕТОДЕ, ТЕХНИКЕ И ИНСТРУМЕНТИ У ПЕДАГОШКИМ ИСТРАЖИВАЊИМА

- Метода (грчки *methodos* - пут, начин) означава смишљен и устаљен поступак за постизање неког циља.
- Одлике сваке добре методе:
 - Целисходност - зна се циљ који се жели постићи
 - Организованост - организовано се тежи постизању циља
 - Систематичност - поштују се утврђене процедуре, редослед поступака, активности
 - Планираност - планира се делатност и постизање постављеног циља (Банђур и Поткоњак, 2006).

- У научном истраживању метода представља смишљен и устаљен, целовит, целисходан, организован и унапред планиран пут (начин) долажења до научних истина, до закона и законитости, до битних и суштинских веза и односа у појави која је проучавана.
- Представља *стратегију* истраживања педагошких појава (педагошке стварности) (Банђур и Поткоњак, 2006).

- Унутар једне истраживачке методе постоје различите технике, а у оквиру њих - одређени истраживачки инструменти „алат“ којима се долази до неопходних, научно заснованих чињеница.
- У оквиру једне истраживачке методе може се истовремено користити више истраживачких техника (сукцесивно, симултано, комбиновано), а самим тим и више истраживачких инструмената. Које ће се технике и који инструменти користити, како ће се међусобно комбиновати у оквиру исте истраживачке методе, зависи од предмета и проблема истраживањам циља, задатака, хипотеза, узорка, карактера чињеница, временског оквира остраживања... (Банђур и Поткоњак, 2006).
- .

- *Слика 1. Основне методе, технике и инструменти у педагошким истраживањима (преузето од Банђур, В. И Поткоњак, Н. Истраживачки рад у школи: акциона истраживања)*

МЕТОДЕ	ТЕХНИКЕ	ИНСТРУМЕНТИ
ТЕОРИЈСКЕ АНАЛИЗЕ	ПОСМАТРАЊЕ	Листе, чек листе., регистри, анегдотске белешке, дневници посматрања
ИСТОРИЈСКА	АНАЛИЗА САДРЖАЈА	Табеле, регистри, чек листе
ГЕНЕТИЧКА/РАЗВОЈНА	АНКЕТИРАЊЕ	Упитници за: чињенице, ставове, судове, интересовања, преференције
СИСТЕМНО-СТРУКТУРАЛНО-ФУНКЦИОНАЛНА	ИНТЕРВЈУИСАЊЕ	Основа за везани интервју, основа за слободни интервју
МОДЕЛОВАЊА	ТЕСТИРАЊЕ	Тестови: личности, способности, знања...
ЕКСПЕРИМЕНТАЛНА	СКАЛИРАЊЕ	Скале: вербалне, нумеричке, графичке, одреди ко, ранг скале, акумулативне скале...
EX-POST-ФАКТО	СОЦИОМЕТРИЈА	Социометријски тест, упитник, играње улога
ДЕСКРИПТИВНА	ИСТОРИЈА СЛУЧАЈА	Користе се иснтрументи свих техника педагошких истраживања

Основне методе у педагошким истраживањима

- **Метода теоријске анализе** - користи се у проучавању битних, фундаменталних и теоријских питања педагошке науке. Може се користити и у проучавању педагошке, образовне и васпитне, стварности (емпирије). Основна техника је анализа садржаја (Банђур и Поткоњак, 2006).

- Историјска метода се користи при проучавању „педагошке прошлости“, како теорије, тако и праксе. Основна техника је анализа садржаја (Банђур и Поткоњак, 2006).

- Генетичка/развојна метода служи за проучавање педагошких појава у садашњости. Служи за проучавање субјеката - деце, младих, одраслих у процесу образовања и васпитања у одређеним периодима, услова у којима се развијају субјекти који су предмет проучавања исл. Користи се већина истраживачких техника и инструмената одговарајућих за емпиријска проучавања (Банђур и Поткоњак, 2006).

- .

- Системно-структурално-функционална метода користи се при проучавању педагошких система, њихових компоненти, њихове међузависности, функционалности... Метода је усмерена на комплексно, а не на парцијално проучавање једног система. Веома често се усредсређује на функционисање система који је предмет проучавања.
- Користе се све истраживачке технике и њихови инструменти (Банђур и Поткоњак, 2006).

- Метода моделовања често се повезује са системско-структурално-функционалном методом.
- Моделује се нека педагошка делатност, па се тај конструисан модел проучава и проверава пре њеног преношења и увођења у праксу.
- Користе се технике и инструменти који су усмерене ка проучавању педагошке садашњости и стварности (емпирије) (Банђур и Поткоњак, 2006).
- .

Експериментална и ex-post-facto метода

- Ове методе су обрађене у презентацији од 24.3., када је говорено о врстама педагошких истраживања.

- **Дескриптивна метода** се користи у проучавању педагошке стварности, оног што постоји, педагошке датости. Назива се још и *неекспериментално емпиријско проучавање*.
- Не остаје се само на описивању стварности, већ се настоји продрети до суштине, до узрока педагошке појавности. Користи се већина истраживачких техника и инструмената (Банђур и Поткоњак, 2006).

- Истраживачка техника представља облик прикупљања потребних података за истраживања.
- Истраживачки инструменти су изузетно значајни у сваком истраживању, јер од њих зависи какве ће се чињенице прикупити и на каквим ће се чињеницима једно педагошко истраживање се засновати (Банђур и Поткоњак, 2006) и представљају важан „алат“ у сваком педагошком истраживању.

- Неопходно је да инструменти педагошких истраживања буду такви да омогуће прикупљање што прецизнијих податак о појави која се истражује, односно да *буду у функцији мерења*.
- Да би неки инструмент био *мерни*, потребно је да удовољи одређеним захтевима, да буде:
 - *валидан*
 - *дискриминативан*
 - *релијабилан* и
 - *објективан* (Банђур и Поткоњак, 2006).

- *Валидан* (ваљан, тачан, адекватан) је онај инструмент који мери управо оно што се жели мерити.
- *Дискриминативност* (осетљивост) је својство да региструје разлике у величини која је предмет мерења односно истраживања. Условљена је бројем задатака на тесту, тежином задатака (примереност по тежини) (Банђур и Поткоњак, 2006).

- *Релијабилан инструмент* (поуздан, доследан, постојан) је ако у два узастопна мерења једне исте величине, на истим испитаницима, даје идентичне или доста сличне резултате.
- *Објективност* мерног инструмента подразумева независност мерења од мериоца (Банђур и Поткоњак, 2006).

Литература:

- Банђур, В. и Поткоњак, Н. (2006). *Истраживачки рад у школи: Акционо истраживање*. Београд: Школска књига.